

Steeds vaker duiden boeren even de bodem in met een profielkuil. Tijdens een boerenbijeenkomst vergelijk je bijvoorbeeld de effecten van groenbemesters op de bodem. Zelf zien en ervaren versterkt het vertrouwen.

Onderzoeker Dirk van Bavel van PPO spreekt over de resultaten met een mengsel van grasdaver op de bodem in de vervoigtweiten. Een dergelijke langlopende en complexe studie naar bodemeffecten is zeldzaam.

Op een telersbijeenkomst bespreekt een vertegenwoordiger de werking van de bodemverbeteraar PPO. Het product ligt ook in onderzoek, maar telers experimenteren zelf en wachten lang niet altijd op onderzoeksresultaten.

Telers onderzoeken weerbare bodem

Het maakt niet uit of er financiering is en of er officiële instituten meewerken, want telers experimenteren zelf met een weerbaarder bodem. Ze wisselen ervaringen uit en die zijn vaak goed.

Het belangrijkste wat een boer wil hebben bij een nieuwe methode van telen, is vertrouwen. Dat vertrouwen kan je hebben in een product of een externe adviseur, maar steeds vaker wil de boer of tuinder het zelf ervaren, want dan gaat het pas echt goed voelen. Vaak beginnen telers zelf met nieuwe methodes te experimenteren. Ze schalen op, als het goed gaat. Ze wisselen ervaringen uit met collega's en gelijkgestemden en krijgen kennis terug. Bij bodemweerbaarheid en plantgezondheid valt het aantal initiatieven op. Van een pot met geld worden deze telers niet enthousiast. 'Dat gaat toch alleen maar op aan

extra boekhouders', is de reactie op een telersbijeenkomst in Noord-Holland.

Elders gebeurt ook wat. PPO Lelystad onderzoekt alternatieve vormen van bodembeheer en de effecten daarvan op lange termijn. Hoewel de onderzoekers het praktisch willen houden, zijn er ook telers die zelf met andere gewasrotaties, bodembedekkers, niet-kerende grondbewerking en allerlei bodemverbeteraars aan de slag gaan. Het betreft vaak een mix van heel veel methodes, middelen en monitoring. Die mix is dan wel afgestemd op het eigen, specifieke bedrijf.

Tijdens de biologische velddag en bij de open

dagen van De Witte Agro en Mol Agrocom groeven de organisatoren een bodemprofiel om de effecten van groenbemesters en bodemverbeteraars te zien en te bespreken. Ook op grote evenementen als PotatoEurope zie je dat steeds vaker. In Noord-Frankrijk bij PotatoEurope 2012 verzuchtte een bezoeker zelfs dat 'die Fransen weer de loopgraven indoken'. Zeker is dat de bodem de interesse trekt van boer, burger en onderzoeker en het bedrijfsleven probeert er meer begrip van te krijgen en producten voor te maken.

Tijdens de dag voor plantenziektekundigen in Wageningen sprak bodemspecialist Harm Keidel van het bedrijf Llos (omgekeerde van Soll) over nematoden. Hij had het expliciet over nuttige aaltjes. Dat zijn de soorten die helpen bij de mineralisatie en de roofaaltjes die schadelijke soorten eten. De vraag hoe aaltjes te bestrijden maakt plaats voor de vraag hoe de gunstige aaltjes te stimuleren ten opzichte van de ongunstige.

Roofaaltjes inzetten is geen optie. 'Die zijn lastig te kweken in die hoeveelheden. Het is beter om een evenwichtig systeem te hebben', vindt Keidel. 'Selectieve middelen die nuttige aaltjes

sparen, zijn er niet. Zorg liever dat de roofaaltjes zich goed voelen.' Dat laatste kan bijvoorbeeld door genoeg organische stof te gebruiken. Ook hier het besef dat meewerken met de bodem meer resultaat geeft dan zomaar bestrijden.

EIGEN INITIATIEF

Een goed voorbeeld van eigen initiatief is te zien bij bollenteler John Huijberts in Sint Maartensbrug. Hij gebruikt zewierkalk en meer producten om gewas en bodem gezond te maken en houden. Huijberts wilde de bodem minder verstopen en stuiven voorkomen. Daarom gebruikt hij een speciaal ontwikkelde machine die de bollen onder een grasdek plant. De machine licht een baantje gras op, plant de bol en dekt hem weer af met de graslaag. Een mix van middelen en methodes maakt zijn grond heel mooi. Hij liet het een tijdje geleden aan belangstellende vakgenoten en boomkwekers zien.

Enkele burens van Huijberts, onder wie Nico Blokter, pakten het net zo aan. De conclusies zijn dat de opbrengsten overleind blijven en de gevreesde ziektes met minder chemiegebruik

uitblijven. Het vergt wel vakmanschap en oog voor de teel, maar dat is nou net het werk van de telers.

Roelf Havinga van Team Ecosys concludeert dat de telers het vertrouwen moeten krijgen dat het zonder chemie ook wil. De telers merken dat ze met het proberen van nieuwe middelen of methodes regelmatig succes hebben, soms minder, maar er zijn geen rampen gebeurd. Blokter gebruikte ook de zewierkalk en steenmeel om mineralen aan te vullen.

De telers zijn professioneel bezig en werken met nieuwe technieken als gps en vaste rijpaden om de bodem te sparen. Ze hielden zich soms eerst stil richting afnemers. Klachten over de kwaliteit bleven uit. Ze kregen juist complimenten voor een goed product. 'Ga met hetzelfde door, bio'oertje', grapt een afnemer.

Een mix van bodemkwaliteitverbeterende maatregelen geeft ook een mix van voordelen. Huijberts merkt dat de luchtiger grond zijn bollen ook tegen vorst beschermt. Soms combineert de teler oude middelen met nieuwe dingen. Blokter gebruikt de zeepachtige stof SS2 bij het dompelen en past de helft van de actieve stof van het gewasbeschermingsmiddel toe. SS2 werkt als een uitvloeier en brengt volgens Havinga de stof gemakkelijker in kleine poriën. Blokter had niet eerder zo'n goede opbrengst, maar hij wil de methode nog wel meer jaren zien.

WIJD VERSPREID

De bijeenkomst in Noord-Holland is niet uniek. Telers in de vollegrond en in de glastuinbouw behalen resultaten die vakgenoten en henzelf verrassen. Voorbeelden zijn een rozenteler die vrij van chemische gewasbescherming werkt, een boomteler die zijn middelenverbruik sterk reduceert, een fruitteler die met betere bemesting veel minder perenbladvlug in zijn opstand heeft en veehouders die minder afhankelijk zijn van antibiotica door beter bodembeheer en betere veeproductie.

Het betreft bedrijven die hun hectareproductie op peil houden en financieel goed presteren. Ze betrekken kennis en producten van bedrijven die ecologie opnemen in de strategie, maar niet het stempel biologisch hebben. Wat de overeenkomst is tussen de bedrijven, is vertrouwen in de andere methode en vak kennis. Compleet begrip van de complexe achterliggende processen is er niet, wel is het resultaat zichtbaar.

JORG TÖNJES

Bollenteler John Huijberts bespreekt samen met bollen- en boomkwekers de kwaliteit van zijn grond tijdens een informele bijeenkomst van ondernemers die werken aan weerbare bodems en gewassen.

Foto: © Nieuwe Oogst

